

DİN KÜLTÜRÜ 7.SINIF 4. ÜNİTE

İSLAM DÜŞÜNÇESİNDE YORUMLAR (MEZHEPLER)

KONUyla İLGİLİ KAVRAMLAR

İtikad: İnanç, iman esaslarına inanmak

Fıkıh: İslam hukuku bilimi

Mezhep: İslam dinindeki yorum farklılıkları, yol, yöntem

Tasavvuf: İslam dinini Peygamber Efendimizin sünnetine uygun bir şekilde yaşama biçimi

İctihad: İslam alimlerinin Kur'an ve sünnetten yola çıkarak yeni bir hüküm çıkarmaları

Müctehid: Kur'an ve sünnetten yeni bir hüküm çıkaran İslam alimi

1. DİN VE DİN ANLAYIŞI

Din: Allah tarafından vahiy yoluyla ve Peygamberler aracılığıyla gönderilen ilahi kurallar bütünü.

Din anlayışı (mezhep): İslam alimlerinin (müctehidler) dini anlama ve yorumlama çalışmaları sonucunda ortaya çıkan kollar

İslam dininin temel kaynakları: Kur'an-ı Kerim ve Peygamber Efendimizin sünneti.

Din ve Din anlayışı (mezhep) arasındaki farklar:

- 1- Din vahye dayanır, mezhep insanların görüşlerine dayanır.
- 2- Din evrenseldir, mezhep bölgeseldir
- 3- Dinin hükümleri değişmez, mezheplerin hükümleri insana ve zamana göre değişebilir
- 4- Din bir tektir, mezhepler birden fazla olabilir

Mezhepler nasıl ortaya çıktı: Peygamber Efendimiz hayatta iken Müslümanlar İslam dini hakkında merak ettikleri, öğrenmek istedikleri, anlayamadıkları konuları O'na sordular. Birinci ağızdan dini öğrendiler. Peygamberimiz insanlara İslam'ı en iyi şekilde anlattı, öğretti. Peygamberimizin vefatından sonra da Müslümanların dini öğrenme ve anlama çalışmaları devam etti. Bu arada İslam coğrafyası genişledi. Müslüman alimler (müctehidler), İslam coğrafyasının farklı bölgelerinde, farklı kültürlerle mensup yeni Müslümanlara İslam'ı anlatmak, ortaya çıkan yeni sorunlara Kur'an ve sünnet ışığında çözümler bulabilmek amacıyla hüküm çıkarma (ictihad) çalışmalarında bulundular. Sonuçta insanların bilgi birikimlerine, anlayışlarına, yapılarına, kültürlerine hatta yaşadıkları coğrafyalara göre farklı mezhepler ortaya çıktı.

2. DİN ANLAYIŞINDAKİ YORUM FARKLILIKLARININ SEBEPLERİ

1- İnsanın yapısı: Mezheplerin birbirinden farklı olmalarını etkileyen faktörlerin başında insanın yapısı, yani müctehidler (mezhep kurucularının) yapısal özellikleri gelir. Bazı insanlar olaylar karşısında duygusal bir yaklaşım sergilerken, bazı insanlar mantıklarını ön plana çıkarırlar. Yine herkesin hayat tecrübeleri, eğitim-öğretim düzeyleri farklılık arz eder. Örneğin; öğretmenimiz sınavda bir atasözünü açıklayan kompozisyon yazdırsa, herkes farklı cümleler, farklı örnekler ile olayı anlatmaya çalışır. Hiç kimsenin görüşü harfiyyen ötekine uymaz. Yaş faktörü de insanların sorunlar karşısında farklı yaklaşımlar, farklı düşünceler sunmasında etkindir. İşte bu durumlar İslam alimlerinin Kur'an ve sünneti yorumlarken (ictihad ederken) farklı görüşler sunmalarına sebep olmuşlardır.

2- Kültürel yapı: Mezheplerin birbirinden farklı olmalarını etkileyen faktörlerden biri de, müctehidler farklı toplumlarda ve kültürlerde yetişmiş olmalarıdır. Her toplumun benzer yanları olduğu gibi, örf, adet ve kültür bakımından farklı yönleri de vardır. Müctehidler Kur'an ve sünneti yorumlarken (ictihad ederken) yaşadıkları toplumun özelliklerini, kültürünü, adetlerini, örfünü İslam'ın özüne aykırı olmayacak şekilde ictihadlarına (yorumlarına) yansıtmış olabilirler.

3- Toplumsal değişim: Toplumlar sürekli değişim ve gelişim içindedirler. Örneğin insanoğlu tarım toplumundan sanayi toplumuna, oradan da teknoloji toplumuna geçiş yapmıştır. Bu değişimler insanların düşüncelerini, olaylara bakışını etkilemiştir. Bu sebeple Kur'an ve sünnetin yorumlanması da zaman içinde değişmiştir. Ancak Kur'an'ın hükümleri zamanın değişmesiyle asla değişmez. Kıyamete kadar değişmeden sürecektir. Burada değişen ictihadlardır. Örneğin İmam-ı Azam hazretlerinin yaşadığı devirde hoparlör, televizyon, radyo vb yoktu. Bu cihazların ibadetlerde kullanımı ile ilgili yeni hüküm arayışları, toplumsal değişimin sonucudur.

3. İSLAM DÜŞÜNÇESİNDE YORUM BİÇİMLERİ

İTİKADÎ YORUMLAR (İnançla ilgili yorumlar)

İtikad: Sözlük anlamı "inanç" demektir. İslam dinindeki inanç esaslarını inceleyen, araştıran bilim dalına denir.

İslam'da İnanç Esasları:

Allah'a inanmak, Meleklerle inanmak, Kitaplara inanmak, Peygamberlere inanmak, Ahiret gününe inanmak, Kader ve kazaya inanmak.

İslam dininin ilk dönemlerinde Müslümanlar arasında itikadi konularda herhangi bir şüphe ve farklı düşünce bulunmuyordu. Sahabeler Peygamberimizden öğrendikleri bilgileri tereddütsüz kabul ediyorlardı. Yani İslam'ın ilk yıllarında itikadi konularda farklı mezhepler yoktu.

İtikadî mezhepler nasıl ortaya çıktı:

- 1- Zaman içinde fetihler yoluyla İslamiyet farklı coğrafyalara yayıldı.
- 2- Farklı milletlere ve kültürlere mensup birçok insan Müslüman oldu.
- 3- Bu insanlar yaşadıkları kültüre ve eski inançlarına ait bazı konuları İslam'a ait gibi yaşamaya çalıştılar.
- 4- Eski Yunan düşüncesine ait birçok felsefi eser Arapçaya çevrildi. Bu durum Müslümanlar arasında "herşeye şüpheyle yaklaşma" anlayışını yaygınlaştırdı.

Bütün bu saydığımız gelişmeler müctehidlerin (İslam alimlerinin) İslam dininde yer alan ve yukarıda saydığımız inanç esasları ile ilgili ehli sünnet inancını korumak için sistemli çalışmalar yapmalarına yol açtı. Müctehidler yeni ortaya çıkan şüpheleri ve fitneleri gidermek için itikadi konuları akıl ve nakille açıkladılar. Böylece itikadi mezhepler ortaya çıktı.

İtikadî mezhepler

1- Maturidî mezhebi: Ebu Mansur Muhammed Maturidi'nin (öl. 944) ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan itikadi mezhep.

2- Eş'arî mezhebi: Ebul Hasan Ali el-Eş'arî'nin (öl. 936) ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan itikadi mezhep.

FIKHÎ YORUMLAR

Fıkıh: İslam dininde yer alan ibadetler, evlenme, boşanma, miras, ticaret vb konuların hükümlerini inceleyen ve delilleriyle birlikte ortaya koyan bilim dalıdır. Bu saydığımız konuların nasıl gerçekleşeceği, ne şekilde yapılacağı vb konular fıkıh bilimi sayesinde anlaşılır.

İslam dininin ilk dönemlerinde Müslümanlar sade bir hayat yaşıyorlardı. Toplumsal hayatta çok fazla sorun ve karmaşık durumlar yoktu. İbadetlerle veya sosyal hayatla ilgili olarak sahabeler merak ettikleri, öğrenmek istedikleri veya çözüm bulamadıkları konuları Peygamberimize danışıyorlar ve O'ndan öğrendikleri bilgileri tereddütsüz kabul ediyorlardı. Yani İslam'ın ilk yıllarında fıkhi konularda farklı mezhepler yoktu.

Fikhî mezhepler nasıl ortaya çıktı:

- 1- Zaman içinde fetihler yoluyla İslam dini farklı coğrafyalara yayıldı.
- 2- Farklı milletlere ve kültürlere mensup birçok insan Müslüman oldu.
- 3- Sonuçta sosyal hayat gelişti ve insanların sayısı arttı. Peygamberimizin zamanında olmayan sorunlarla karşılaşıldı.
- 4- Müslümanlar karşılaştıkları sorunlara İslam dininin bakışını öğrenmek amacıyla müctehidlerden (İslam alimi-mezhep kurucusu) görüş istediler.
- 5- Müctehidler kendilerine iletilen soru ve sorunlara, Kur'an ve sünnetten yola çıkarak çözümler ürettiler, fetvalar verdiler.
- 6- Bu görüşler ve fetvalar zamanla sistemli hale gelerek fıkhi mezhepler ortaya çıktı.
- 7- Ayrıca fetihler yoluyla yeni İslam'a giren toplulukların kültürleri, hatta yaşadıkları bölgelerin iklimleri de fıkhi mezheplerin ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Fikhî mezhepler:

1- Hanefî mezhebi: İmam-ı Azam Ebu Hanife'nin (öl.767) ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep.

2- Şafii mezhebi: Muhammed bin İdris eş-Şafii'nin (öl.819) ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep.

3- Malikî mezhebi: Malik bin Enes'in (öl.795) ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep.

4- Hanbelî mezhebi: Ahmed bin Hanbel'in (öl.854) ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep.

5- Caferi mezhebi: İmam Caferi Sadık'ın (öl.765) ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep.

TASAVVUFÎ YORUMLAR

Tasavvuf: İslam dininde yer alan ahlakî esasları hayata geçirmeyi amaçlayan, Peygamber Efendimizin sünnetine dayalı bir hayat tarzını yaşam biçimi haline getirmeyi ilke edinen ilim dalıdır.

Mutasavvıf: Tasavvufî hayat tarzını benimsemiş ve yaşam tarzı haline getirmiş kişi.

İslam'ın ilk dönemlerinde tasavvufi yorumlar yoktu. Çünkü o zamanlar Müslümanlar sade ve gösterişten uzak bir hayat yaşıyorlar, Peygamber Efendimizin sade yaşamını bizzat gördükleri için lüksten, gösterişten uzak duruyorlardı. Ayrıca sahabe efendilerimiz Kur'an ahlakını titizlikle uygulamaya çalışıyorlardı. Çünkü gözlerinin önünde en büyük örnek olan Peygamberimiz vardı.

Tasavvufî yorumlar nasıl ortaya çıktı:

- 1- Peygamberimizin vefatından sonra İslam topraklarının genişlemesi ve fetihlerin etkisiyle Müslümanlar zenginleşti.
- 2- Bu durumun sonucunda İslam dünyasında lüks ve gösteriş arttı.
- 3- Bunu farkederek bazı İslam alimleri, Hz. Peygamber'in ve sahabelerin dönemindeki hayat tarzına tekrar dönülmesi konusunda eğitici ve öğretici çalışmalar yaptılar, görüşler sundular.
- 4- Bu görüşler; dünya malının büyümesine kapılmamak, mal zenginliği yerine gönül zenginliği, nefsi terbiye etmek gibi Kur'an ahlakında yer alan ilkelerdi.
- 5- Zamanla bu görüşler doğrultusunda tasavvufi yorumlar oluştu.

Tasavvufî yorumlar hangileridir:

Yesevilik: Türkistanlı Hoca Ahmed Yesevi'nin (öl. 1167) görüş ve düşüncelerine dayanan tasavvuf ekolüdür. Hoca Ahmed Yesevi, Türkistan'ın Yesi kentinin Sayram kasabasında dünyaya geldi. Küçük yaşta babasını kaybetti. İlk eğitimini Yesi şehrinde aldı. Ardından dönemin önemli ilim merkezlerinden Buhara'ya gitti ve orada ilim tahsil etti. Sonra memleketi Yesi'ye dönüp ders vermeye başladı. Birçok öğrenci yetiştirdi. Öğrencilerine ve insanlara İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarını anlattı.

Hoca Ahmet Yesevi, insanlara İslam'ın ilkelerini anlatırken "**hikmet**" adı verilen şiirlerini kullandı. Sade, akıcı ve anlaşılır bir Türkçeyle yazdığı bu şiirleri, halkın İslam'ı anlayıp öğrenmesinde çok etkili oldu. Ahmet Yesevi'nin hikmet adı verilen bu şiirlerinin toplandığı kitabının adı "**Divan-ı hikmet**" tir.

Yesevilik'in önemli bazı ilkeleri:

- 1- Dünya malına değer vermemek
- 2- Allah'ın emirlerine uyma konusunda titiz davranmak
- 3- Doğru sözlü ve dürüst olmak
- 4- Kendini başkalarından üstün görmemek
- 5- Cömert olmak
- 6- Sırları açığa vurmamak
- 7- Allah'ın rahmetinden ümit kesmemek
- 8- Misafire ikram etmek
- 9- Yumuşak huylu olmak
- 10- Cemaatle namaza önem vermek
- 11- Devamlı abdestli gezmek
- 12- Allah'ı çokça zikretmek..

Kâdirîlik: Abdülkadir Geylani'nin (öl. 1169) görüş ve düşüncelerine dayanan tasavvuf ekolüdür. Abdülkadir Geylani Peygamberimizin soyundan gelmekte olup İran'ın Geylan kasabasında doğdu. Küçük yaşlardan itibaren ilim tahsiline başladı. İlk eğitimini Geylan'da aldı. Ardından devrin önemli ilim ve kültür merkezlerinden Bağdat'a giderek orada meşhur alimlerden ilim tahsil etti. Önce Kur'an'ı ezberledi. Sonra da tefsir, hadis, fıkıh, kelim, mantık, matematik ve tıp ilimlerinde eğitim aldı. Eğitim hayatını tamamladıktan sonra öğrencilerine dersler vermeye, halka İslam'ın ilkelerini anlatmaya başladı. Sohbetleriyle ve verdiği derslerle insanlar üzerinde derin etkiler bıraktı. Eserleri yüzlerce yıl beğeniyle okundu.

Önemli eserleri: Fütûhu'l-Gayb, El-Fethu'r-Rabbanî, Günyetü't-Tâlibîn

Kadiriliğin önemli bazı ilkeleri:

- 1- Şakayla bile olsa asla yalan söylememek
- 2- Verdiği sözünü yerine getirmeye çalışmak
- 3- İnsanlara ve diğer canlılara kötülük yapmamak
- 4- Hiçbir durumda beddua etmemek
- 5- Günah işlemekten özenle kaçınmak
- 6- İnsanlara yük olmamak
- 7- Başkalarının malını mülkünü kıskanmamak
- 8- Her zaman alçak gönüllü olmak
- 9- Mecbur kalmadıkça Allah adına yemin etmekten kaçınmak...

Nakşibendilik: Nakşibend kelimesi Farsça'da (İran dili) nakış yapan anlamındadır. Muhammed Bahauddin hazretleri tasavvufu insanların kalbine nakış nakış işlediği için kendisine bu lakap verilmiştir.

Nakşibendilik, Muhammed Bahauddin Nakşibend'in (öl.1389) görüş ve düşüncelerine dayanan tasavvuf ekolüdür. Muhammed Bahauddin Nakşibend, Buhara yakınlarındaki Kasr-ı Ârifân köyünde dünyaya geldi. Döneminin alimlerinden ve mutasavvıflarından ilim tahsil etti. İlimiyle, takvasıyla, sade yaşantısı ve güzel ahlakıyla herkes tarafından sevilip sayılan bir kişi oldu. Ayrıca o mütevazı bir insandı. Haramlardan son derece sakınırdı. Hediyeye önem verir, kendisine gelen hediyeleri karşılıksız bırakmazdı.

Nakşibendiliğin önemli bazı ilkeleri:

- 1- İnsan helal çerçevesinde dünya nimetlerinden yararlanmalı, günlük işlerini aksatmamalıdır. Ancak Allah'a karşı kulluk görevlerini asla ihmal etmemelidir.
- 2- Daima Allah'ı zikretmeli, O'nu hatırlardan çıkarmamalıdır.
- 3- Allah'ın emir ve yasaklarına uymakta titiz davranmalıdır.
- 4- Allah'ın tüm yarattığı canlılara iyilik etmelidir.
- 5- İbadete devam etmeli, her işte Allah'ın rızasını gözetmelidir.
- 6- İç ve dış dünyasını her türlü kusurdan arındırmalıdır.
- 7- Nakşibendiliğin en temel ilkelerinden biri "*Halk içinde Hak ile beraber olmak*"tır...

Mevlevîlik: Büyük Türk mutasavvıfı Mevlana Celaleddin Rumî'nin (öl.1273) görüş ve düşüncelerine dayanan tasavvuf ekolüdür. Mevlana hazretleri 1207 yılında Belh şehrinde dünyaya geldi. Babası sultânul-ulema (alimler sultanı) Sultan Veled, annesi Mü'mine Hatun'dur. Mevlana küçük yaşlarda iken ailesi ile birlikte Anadolu'ya göç etti ve Konya şehrinde yaşamaya başladı. İlk tahsilini babasından aldı. Daha sonra Halep, Şam, Konya gibi zamanın önemli ilim merkezlerinde eğitim gördü. Zamanının bütün ilim dallarında kendini çok iyi yetiştirdi. Büyük medreselerde dersler okuttu, çok talebeler yetiştirdi. Görüşleriyle, düşünceleriyle ve eserleriyle geniş halk kitleleri üzerinde derin etkiler bıraktı. 66 yaşında Konya'da vefat etti. Mezarı Konya'dadır.

Mevlana, insanların eğitimi üzerinde önemle dururdu. O, güzel ahlaklı insanlardan oluşmuş huzurlu bir toplumun eğitim sayesinde mümkün olacağını belirtmiştir. Mevlevilikte "sema" töreninin önemli bir yeri vardır.

Sema: Ney ve nısfıye gibi müzik aletleri eşliğinde elleri iki yana açıp dönerek yapılan zikir.

Önemli eserleri: Mesnevi, Divan-ı Kebir, Fîhi mâ fih.

Mevleviliğin önemli bazı ilkeleri:

- 1- İnsanları sevmek ve hoşgörülü olmak
- 2- Başkalarının ayıplarını yüzlerine vurmamak
- 3- Din, dil, ırk ayrımı yapmadan bütün insanları sevmek
- 4- İnsana değer vermek
- 5- Gönlümüzü kötü huylardan arındırmak
- 6- İbadetleri samimi bir şekilde yerine getirmek

Alevilik: Alevi, Hz. Ali'yi seven, onun taraftarı olan demektir. Alevilik ise Peygamber Efendimizin vefatından sonra Hz. Ali'nin halife olması gerektiğini savunan ve Hz. Ali'yi sahabelerin en faziletlisi olarak gören düşünce akımıdır.

Bektaşilik: Bektaşilik, büyük Türk-İslam düşünürü Hacı Bektaş-ı Veli'nin görüş ve düşüncelerine dayanan tasavvuf ekolüdür.

Bu iki düşünce akımı Hz. Ali, Ehl-i Beyt ve on iki imam sevgisini temel aldıkları için zamanla birlikte anılır olmuşlardır.

Alevilik-Bektaşiliğin ayırt edici özellikleri:

- 1- Alevi-Bektaşî kültüründe Hz. Ali cesareti, kahramanlığı ve Peygamber Efendimize olan yakınlığı nedeniyle çok önemli bir yere sahiptir.
- 2- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ev halkı anlamına gelen ehl-i beyt de Alevilik-Bektaşilik'te çok önemlidir. Alevi-Bektaşiler ehl-i beytin mensupları olan Hz. Ali, eşi Hz. Fatıma (Peygamberimizin kızı) ve onların çocukları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e (Peygamberimizin torunları) büyük bir sevgiyle bağlıdırlar.
- 3- Alevi-Bektaşiler Hz. Ali'nin soyundan gelen on iki imama da büyük bir sevgi ve saygı gösterirler. On iki imamın yolundan gidilmesi gerektiğine inanırlar.

Cem: Alevi-Bektaşî ekolünde dede, pir veya mürşit denilen manevi liderler yönetiminde ve belli kurallar çerçevesinde yapılan dini tören.

Başlıca cem törenleri:

- 1- Yılın ilk cemi olan **Abdal Musa cemi**. Bu cem her yıl sonbaharda küskünlerin barıştırılması ve toplumsal barışın sağlanması için yapılır.
- 2- İşlediği bir suç nedeniyle düşkün ilan edilen ve toplumdan dışlanan birinin tövbe etmesi ve kul haklarını ödemesi üzerine yapılan **düşkünlükten kaldırma cemi**.
- 3- Vefat eden birinin vefatının yedinci veya kırkıncı gününde kurban kesip lokma dağıtmak suretiyle yapılan **dârdan indirme cemi**.

Cemevi: Cem törenlerinin yapıldığı yer.

Razılık ve kul hakkının sorulması: Üzerinde kul hakkı olan bir kişinin Alevi-Bektaşî inancına göre cem törenine katılması uygun görülmez. Cem töreninin başında dede insanlara birbirlerinden razı olup olmadıklarını sorar. Birbirlerine haklarını helal etmelerini, küskünlerin barışmasını ister. Sonra orada bulunanlar tarafından haklar sahiplerine iade edilir, helallik alınır. Bu uygulamaya razılık ve kul hakkının sorulması denir.

On iki hizmet: Cem töreni yapılırken yerine getirilmesi gereken hizmetlere denir. Bunlar aşağıda belirtilmiştir.

Dede: Cemi yöneten manevi önder.

Rehber: Dedenin önüne postu serer. Cemde düzeni sağlar, dedeye yardım eder.

Gözcü: Cemin sessiz ve sakin geçmesini sağlar.

Çerağcı: Cemevindeki aydınlatma araçlarını yakar.

Zakir: Cemde tevhit, düvaz-imam, mersiye, nevrüziye ve miraçlama okur. (*Miraçlama: Peygamber Efendimizin miraç yolculuğunu ve dönüşünde kırklar meclisine uğramasını anlatan şiirler.*)

Süpürgeci: Cemevinin temizliğini yapar.

Sakacı: Ceme katılanlara su, şerbet dağıtır.

Sofracı: Ceme katılanların getirdiği yemekleri toplar ve dağıtır. Kurbanların kesilmesinden ve dağıtılmasından sorumludur.

Semahçı: Semah dönülmesine öncülük eder.

Peykçi: İnsanları cem töreninden haberdar eder.

İznikçi: Ceme katılanların ayakkabılarını düzenler.

Bekçi: Ceme katılanların evlerinin güvenliğini sağlar.

Semah: Cem törenine katılanların manevi coşku halinde kendilerinden geçerek ilahi aşkla ayakta dönmeleridir. Semah bağlama eşliğinde ve kadın-erkek birlikte yapılır. Semahın figürü olan sağ elin ayasının yukarı, sol elin aşağı bakmasının anlamı, "Hak'tan alır, halka veririz. Kendimize hiçbir şeyi mal etmeyiz." demektir.

Musahiplik (Yol Kardeşliği): İki ailenin birbirlerine ölünceye kadar yol kardeşi olma sözü vermeleridir. Aileler anlaştıkları zaman musahiplik cemi düzenlenir. Bu anlayış Peygamberimizin hicretten sonra ensar ile muhaciri kardeş ilan etmesine dayanır.

Dua ve Gülbenkler: Alevilikte duaya gülbenk denir. Bu inanç sisteminde insanlar içlerinden geldiği gibi Allah'a yalvarırlar. Cemevlerinde ise dua ve gülbenk dedelerin eşliğinde okunur.

Hızır orucu: Alevi-Bektaşî kültüründe şubat ayının 13. 14. ve 15. günlerinde tutulan oruç.

4. DİN ANLAYIŞINDAKİ FARKLILIKLAR NIÇİN ZENGİNLİKTİR

1- Coğrafi koşulları, kültürleri, sosyal yapıları, eğitim düzeyleri, kişilik ve karakter özellikleri farklı olan toplumların hepsinin tek bir mezhebin görüşlerine uyması beklenemez. Bu durum birtakım sıkıntıları ve zorlukları beraberinde getirir. Bu yüzden insanlar kendi kültürlerine, iklimlerine, sosyal yaşantılarına en uygun mezhebin görüşlerini benimsemişlerdir.

2- İslam dünyasında farklı mezheplerin olması, düşünce zenginliğinin gelişmesi bakımından yarar sağlamıştır. Müctehidlerin, mutasavvıfların ve onların talebelerinin Kur'an ve sünnete dayalı farklı görüşler sunmaları, bu görüşlerini ifade eden eserler yazmaları İslam dünyasında geniş, zengin ve özgün bir düşünce dünyası oluşturmuştur. Nitekim bu durum pozitif bilimlerde de aynıdır. Teleskopla tek bir noktada gözlem yapan bilim adamlarının her biri farklı görüşler sunabilmekte, olaya kendi açılarından bakabilmektedir.

3- Müctehidlerin mezhepleri oluştururken yaptıkları çalışmalar farklı ilimlerin doğup gelişmesini sağlamıştır. Çünkü Kur'an ve sünneti doğru anlayıp hükümler çıkarabilmek, müctehidlerin birçok alanda kendilerini geliştirmelerini gerektirmiş, bunun sonucunda tefsir, hadis, fıkıh, kelam, akait, siyer gibi ilim dalları doğup gelişmiştir.

Din Kültürü 7. Sınıf 4. Ünite Test

1- "İnanç, imanın şartlarına inanmak" anlamına gelen kelime aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Fıkıh b) İtikad c) Mezhep d) İctihad

2- İslam alimlerinin dini anlama ve yorumlama çalışmaları sonucu ortaya çıkan akımlara ne ad verilir?

- a) Müctehid b) İctihad c) Tasavvuf d) Mezhep

3- İslam alimlerinin Kur'an ve sünnetten yola çıkarak yeni bir hüküm çıkarmalarına ne ad verilir?

- a) İctihad b) İtikad c) İtimad d) Müctehid

4- Kur'an ve sünnetten yeni bir hüküm çıkaran İslam alimine ne ad verilir?

- a) Müctehid b) Müderris c) Mutasavvıf d) İctihad

5- İslam dininin temel kaynakları aşağıdaki şıklardan hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- a) Kur'an-ı Kerim ve İslam tarihi b) Kur'an-ı Kerim ve tefsir kitapları
c) Kur'an-ı Kerim ve sünnet d) Ansiklopediler ve hadisler

6- Din ve din anlayışı (mezhep) arasındaki farklar ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- a) Din vahye dayanır, mezhepler insanların görüşlerine dayanır
b) Dinin hükümleri değişmez, mezheplerin hükümleri değişebilir
c) Din bir tektir, mezhep birden fazla olabilir
d) Din bölgeseldir, mezhep evrenseldir

7- Aşağıdakilerden hangisi mezheplerin ortaya çıkış sebeplerinden değildir?

- a) İslam alimlerinin dini anlama ve yorumlama çabaları
b) Peygamber Efendimizin hayatta olması
c) İslam coğrafyasının genişlemesi
d) Farklı kültürlerden insanların Müslüman olması

8- Aşağıdakilerden hangisi din anlayışındaki yorum farklılıklarının sebeplerinden değildir?

- a) İnsanların farklı yapıda olması
b) İslam'ın en temel kaynağının Kur'an olması
c) Müctehidlerin farklı kültürlere mensup olmaları
d) Toplumların sürekli değişim ve gelişim içinde olması

9- Toplumsal değişim, İslam dininde mezheplerin farklı farklı olmasını hangi şekilde etkilemiştir?

- a) Müctehidlerin farklı kültürlere mensup olmaları
b) Bazı insanların araştırmacı, sorgulayıcı kişiliklerinin olması
c) Toplumların sürekli değişim ve gelişim içinde olmaları
d) İnsanların eğitim seviyelerinin birbirinden farklı olması

10- İnsanların değişik yapısal özellikler taşıması, İslam dininde yorum biçimlerinin farklı farklı olmasını hangi şekilde etkilemiştir?

- a) Olaylar karşısında bazı insanların duygusal, bazı insanların mantıksal davranması
b) Her yörenin veya milletin kültürel özelliklerinin farklı olması
c) Toplumların sürekli değişim ve gelişim içinde olmaları
d) Toplumların coğrafî, ekonomik ve sosyal yapılarının farklı olması

11- İslam'da inanç esaslarını inceleyen, araştıran bilim dalına ne ad verilir?

- a) İctihad b) İtikad c) İtimad d) Müctehid

12- Aşağıdakilerden hangisi İslam dininde yer alan inanç esaslarından değildir?

- a) Hurafeye inanmak b) Meleklerle inanmak
c) Kutsal kitaplara inanmak d) Ahirete inanmak

13- "İslam dininin ilk dönemlerinde Müslümanlar arasında itikadi konularda herhangi bir yorum farklılığı veya farklı düşünce bulunmuyordu. Çünkü"

Yukarıdaki cümleyi en doğru tamamlayan ifade, aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Sosyal hayat çok sade ve gösterişten uzak idi.
b) İslam coğrafyası oldukça genişlemiş idi.
c) Eski Yunan düşüncesine ait felsefe kitaplarını tercüme çalışmaları başlamıştı.
d) Peygamberimiz hayatta idi ve herşey O'na soruluyordu.

14- Aşağıdakilerden hangisi itikadi yorum biçimlerinin ortaya çıkış sebeplerinden değildir?

- a) Farklı milletlere ve kültürlere mensup insanların Müslüman olması
- b) Eski Yunan düşüncesine ait felsefi eserlerin Arapçaya çevrilmesi
- c) Müslümanların sade ve gösterişten uzak bir hayat sürmeleri
- d) İslam inancı konusunda ortaya çıkan şüpheleri ve fitneleri giderme ihtiyacı

15- Maturidi mezhebinin kurucusu olan İslam aliminin adı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İmam-ı Azam Ebu Hanife
- b) Ebul Hasan Ali el-Eşari
- c) Ebu Mansur Muhammed
- d) Ahmed bin Hanbel

16- Eş'ari mezhebinin kurucusu olan İslam aliminin adı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Şah-ı Nakşibend
- b) Ebul Hasan Ali el-Eşari
- c) İmam Malik bin Enes
- d) Mevlana Celaleddin Rumi

Din Kültürü 7. Sınıf 4. Ünite Test-2

17- İslam dininde yer alan ibadetler, evlenme, boşanma, miras, ticaret konularının hükümlerini inceleyen ve delilleriyle birlikte ortaya koyan bilim dalına ne ad verilir?

- a) Fıkıh
- b) Kelam
- c) İtikad
- d) İctihad

18- Aşağıdakilerden hangisi fıkıh biliminin ele aldığı konulardan değildir?

- a) Evlilik
- b) Ticaret
- c) Miras
- d) İnanç

19- Aşağıdakilerden hangisi fikhî yorumların ortaya çıkış sebeplerinden değildir?

- a) Farklı milletlere ve kültürlere mensup insanların Müslüman olması
- b) İslam inancı konusunda ortaya çıkan şüphe ve fitneleri giderme ihtiyacı
- c) Sosyal hayatın gelişmesi sonucu toplumda sorunların ortaya çıkması
- d) İslam coğrafyasının genişlemesi

20- İmam-ı Âzam Ebu Hanife'nin ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Hanefi
- b) Şafii
- c) Maliki
- d) Hanbeli

21- İmam Muhammed bin İdris eş-Şafii'nin ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Hanefi
- b) Şafii
- c) Maliki
- d) Hanbeli

22- İmam Malik bin Enes'in ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Hanefi
- b) Şafii
- c) Maliki
- d) Hanbeli

23- İmam Ahmed bin Hanbel'in ictihadları (görüş ve düşünceleri) çerçevesinde oluşan fıkhi mezhep aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Hanefi
- b) Şafii
- c) Maliki
- d) Hanbeli

24- Tasavvufi yorumlarla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- a) Ahlaki esasları hayata geçirmeyi amaçlamışlardır
- b) Peygamber Efendimizin sünnetine dayalı bir yaşam tarzını benimsemişlerdir
- c) Müslümanların maddi refah seviyelerinin yükseltilmesini ilke edinmişlerdir
- d) Sade ve gösterişten uzak bir hayatı yaşamayı ilke edinmişlerdir

Hoca Ahmed Yesevi, insanlara İslam'ın ilkelerini anlatmak için adı verilen şiirlerini kullandı. Sade, akıcı ve anlaşılır bir Türkçe ile yazdığı bu şiirleri, halkın İslam dinini anlayıp öğrenmesinde çok etkili oldu.

25- Yukarıdaki paragrafta boş bırakılan yere aşağıdaki kavramlardan hangisi getirilmelidir?

- a) Hikmet
- b) Hatim
- c) Nakşibend
- d) Yesi

Peygamberimizin soyundan gelmekte olup İran'ın Geylan kasabasında doğdu. Küçük yaşlardan itibaren ilim tahsiline başladı. İlk eğitimini Geylan'da aldı. Ardından devrin önemli ilim ve kültür merkezlerinden Bağdat'a giderek orada meşhur alimlerden ilim tahsil etti. Önce Kur'an'ı ezberledi. Sonra da tefsir, hadis, fıkıh, kelam, mantık, matematik ve tıp ilimlerinde eğitim aldı. Eğitim hayatını tamamladıktan sonra öğrencilerine dersler vermeye, halka İslam'ın ilkelerini anlatmaya başladı. Sohbetleriyle ve verdiği derslerle insanlar üzerinde derin etkiler bıraktı. Eserleri yüzlerce yıl beğeniyle okundu.

26- Paragrafta sözü edilen İslam alimi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Şah-ı Nakşibend
- b) Abdülkadir Geylani
- c) Mevlana Celaleddin Rumi
- e) Ahmed Yesevi

27- Aşağıdaki eserlerden hangisi Mevlana Celaleddin-i Rumi'ye ait değildir?

- a) Divan-ı hikmet
- b) Mesnevi
- c) Divan-ı kebir
- d) Fihi ma fih

28- Hz. Ali'yi çok seven, Peygamber Efendimizin vefatından sonra Hz. Ali'nin halife olması gerektiğini savunan ve Hz. Ali'yi sahabelerin en faziletlisi olarak gören düşünce akımı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Alevilik
- b) Hanefilik
- c) Mevlevilik
- d) Kadirilik